

Avoimuusraportti

1.7.2019–30.6.2020

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	9
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	10
Eettiset vaatimukset	12
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	15
Henkilöstö	16
Toimeksiannon suorittaminen	17
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	19
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja tilintarkastajat	21
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	23
Liite 3: Taloudelliset tiedot	24

Johdanto

Julkaisemme avoimuusraportin EU:n tilintarkastusasetuksen mukaisena. Tässä raportissa annamme tietoa yhtiöstämme ja kuvaamme laatumme varmistamista tilintarkastuksissa ja muissa varmennustoimeksiannoissa.

Toimintamme tarkoituksena on rakentaa yhteiskuntaan luottamusta ja ratkaista merkittäviä ongelmia. Olemme osa globaalisti toimivaa PwC-ketjua, joka toimii 155 maassa yhteensä yli 284 000 henkilön voimin. Korkea laatu ja osaaminen ovat keskeisiä keinoja tarkoituksemme toteuttamisessa.

Mikko Nieminen

Toimitusjohtaja
PricewaterhouseCoopers Oy

PricewaterhouseCoopers Oy on suomalainen, vuonna 1954 perustettu yhtiö, jolla on tilintarkastusyhteisön asema. Yhtiömme palveluita ovat liikkeenjohdon konsultointi, yritysjärjestelypalvelut, veroneuvonta, lakipalvelut, riskienhallinta, tilintarkastus ja muut varmennuspalvelut.

Tämä avoimuusraportti 30.6.2020 päättyneeltä tilikaudeltamme on laadittu EU:n tilintarkastusasetuksen N:o 537/2014 perusteella ja sen tiedot perustuvat tilikauden lopun tilanteeseen. Annamme tässä raportissa ja sen liitteissä asetuksen 13 artiklan edellyttämät tiedot. Raportti on tärkeä osa viestintäämme asiakkaidemme, niiden hallitusten ja johdon sekä sijoittajien, sääntelyviranomaisten ja muiden sidosryhmiemme kanssa.

Strategia ja johtaminen

Tilintarkastusliiketoiminnan strategia on luotu vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Vuosisuunnittelumme avulla varmistamme, että edistymme riittävästi tuottaaksemme korkealaatuisia palveluja asiakkaillemme ja vastataksemme sidosryhmiemme vaatimuksiin. Johtamisjärjestelmämme tukee strategisten tavoitteidemme saavuttamista.

Toimintamme tarkoitukseen (Purpose) ja tilintarkastuspalveluidemme (Assurance) strategiaan on sisäänrakennettu sitoutumisemme tilintarkastuksen laatuun. Laadukkaiden tilintarkastusten tuottaminen on liiketoimintamme kulmakivi ja avain sijoittajien ja sidosryhmien luottamuksen säilyttämiseen.

Tilintarkastusliiketoiminnan johtoryhmään kuuluu partnereita, jotka johtavat tilintarkastusliiketoimintaamme eri alueilla ja liiketoimintaryhmissä.

Tilintarkastuspalveluissa toimii myös tilintarkastuksen laadun kehittämisestä vastaava Quality Office, johon kuuluvilla henkilöillä on rooli laadunvalvontajärjestelmämme (System of Quality Management, SoQM) johtamisessa ja tilintarkastuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen tähtäävien toimien seurannassa. Johtoryhmän ja Quality Officen

jäsenet tukevat toimeksiannon johtajia keskeisten laatuun vaikuttavien päätösten tekemisessä.

Laatuun liittyvää keskustelua käydään säännöllisesti esimerkiksi partner- ja henkilöstökokouksissa. Näissä keskusteluissa keskitymme siihen, mitä teemme hyvin ja missä asioissa voimme kehittää toimintaamme eteenpäin.

Odotamme partnereidemme ja henkilöstömme toteuttavan toiminnassaan ydinarvojamme: toimi suoraselkäisesti, vaikuta, välitä, tee yhteistyötä ja haasta ajattelusi. Territory Senior Partner, tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut -liiketoimintalueen johtoryhmä ja Quality Office viestivät arvoistamme yhtiössämme. Toimeksiantojen johtajat vahvistavat toiminnassaan tätä viestiä.

Hallinto ja organisaatio

HALLINTO

PricewaterhouseCoopers Oy:n (PwC Suomi) toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, yhtiöjärjestys sekä toimialaa koskevat säännöt, ohjeet ja suositukset. Hallinnointiperiaatteidemme tavoitteena on avoin ja läpinäkyvä johtamistapa.

PwC Suomen hallinnon muodostavat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja apunaan johtoryhmä sekä osakas- ja partnerkokoukset, partnervaliokunta ja nimitystoimikunta. Hallinnon toimintaperiaatteet määritellään kunkin hallintoelimen työjärjestyksessä. Tässä raportissa tarkoitamme johdolla operatiivista johtoa.

Yhtiökokous

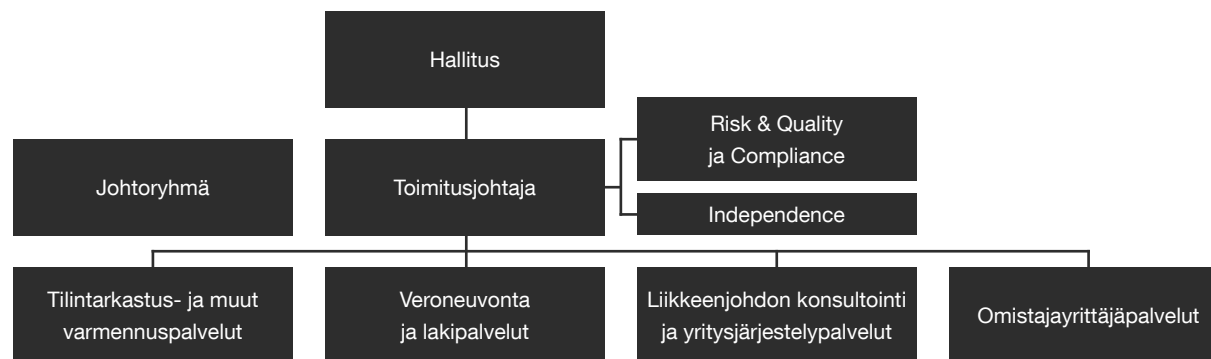
Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain joulukuun loppuun mennessä. Yhtiökokouksessa tehdään osakeyhtiölain mukaisesti varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat päätökset sekä päätetään hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista. Lisäksi vahvistetaan osakkeen käypä hinta, jota käytetään seuraavana vuonna osakkeiden hankinnassa ja luovutuksessa.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen ja sen puheenjohtajan sekä tarvittaessa varapuheenjohtajan. Hallituksessa on

vähintään viisi ja enintään yhdeksän varsinaista jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus huolehtii myös siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Lisäksi hallitus hyväksyy yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista. Hallitus nimittää toimitusjohtajan ja hyväksyy liiketoiminta-alueiden johtajien ja muiden johtoryhmän jäsenten nimitykset. Hallituksessa käsiteltävät asiat esittelee toimitusjohtaja tai muu erikseen sovittava henkilö.

Enemmistö yhtiön hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhtiössä työskenteleviä tilintarkastajia.

Päättäneellä tilikaudella PwC Suomen varsinainen yhtiökokous pidettiin 29.10.2019. Yhtiökokoukseen asti hallituksessa toimivat Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Jaakko Kilpeläinen, Pekka Loikkanen (KHT, puheenjohtaja), Timo Takalo (KHT), Kimmo Vilske ja Martti Virolainen.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.10.2019 hallituksen jäseniksi valittiin Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Merja Lindh (KHT), Janne Rajalahden (KHT), Simo Valtti, Kimmo Vilske ja Martti Virolainen. Yhtiökokous valitsi

hallituksen puheenjohtajaksi Janne Rajalahden (KHT).

Hallitus kokoontui tilikaudella 18 kertaa ja teki lisäksi yhden kerran päätöksiä kokoontumatta. Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan vuosittain itsearviointina.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa yhtiön johtamisesta, strategian toteuttamisesta ja liiketoiminnan kehittämisestä hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan apuna toimii johtoryhmä. Yhtiön toimitusjohtajana on 1.7.2015 alkaen toiminut Mikko Nieminen (KHT).

Mikko Nieminen on niin ikään toiminut joulukuusta 2015 alkaen osakasko-

kouksen valitsemana Territory Senior Partnerina (TSP), joka edustaa yhtiötä ja osakkaita PwC-ketjussa.

Johtoryhmä

Johtoryhmän pääasiallisena tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa operatiivisessa johtamisessa ja hallituksen päätösten toimeenpanossa. Johtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä ohjaa ja kehittää yhtiön toimintaa yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilikauden päättyessä 30.6.2020 johtoryhmään kuuluivat Markku Hakkarainen, Pasi Karppinen, Marko Korkiakoski, Kimmo Nieminen, Kauko Storbacka, Hannu Suonio, Kati Tammilehto ja Leena Tiensuu. Toimitusjohtaja Mikko Nieminen toimii johtoryhmän puheenjohtajana. Johtoryhmä kokoontui tilikauden aikana 23 kertaa.

Partnerit

PwC Suomi on yhtiössä työskentelevien asiantuntijoiden omistama yhtiö. Osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen perusteella.

Osakkaiden eli Equity Partnereiden lisäksi on toinen partneriluokka, Associated Partnerit. Associated Partnereiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät partnersopimuksen perusteella. Equity

ja Associated Partnerit osallistuvat osakas- ja partnersopimuksessa mainittuihin asioihin liittyvään päätöksentekoon osakas- ja partnerkokouksissa.

Tilikauden päättyessä yhtiössä oli kaikkiaan 91 partneria, joista Equity Partnereita oli 45 ja Associated Partnereita 46.

Partnervaliokunta

Partnervaliokunnan tehtävänä on partnereiden palkitsemiseen sekä partneripolitiikkaan ja -rakenteeseen liittyvien asioiden valmistelu hallitukselle. Partnervaliokunnan muodostavat yhtiön hallituksen puheenjohtaja, toimitusjohtaja/TSP, nimitystoimikunnan puheenjohtaja ja kaksi hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, jotka edustavat osakuntaa mahdollisimman laajasti.

Puheenjohtajana toimii yhtiön hallituksen puheenjohtaja. Partnervaliokunnan jäseniä ei hallituksen keskuudestaan valitsevia jäseniä lukuun ottamatta erikseen valita, vaan partnervaliokunnan jäsenyys kuuluu mainittujen tehtävien sisältöön.

Tilikauden päättyessä partnervaliokuntaan kuuluivat Janne Rajalahti (pj), Juha Laitinen, Mikko Nieminen, Simo Valtti ja Kimmo Vilske.

Nimitystoimikunta

Nimitystoimikunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle ehdotus

hallituksen jäsenten lukumääräksi ja jäseniksi sekä puheenjohtajaksi ja mahdolliseksi varapuheenjohtajaksi.

Osakaskokous valitsee nimitystoimikuntaan neljä osakasta, joista yksi valitaan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi. Hallituksen puheenjohtaja tai jäsen taikka toimitusjohtaja/TSP eivät voi olla nimitystoimikunnan jäseniä. Nimitystoimikunnan jäsen ei voi olla Johtoryhmän jäsenenä. Nimitystoimikunnan jäsenten toimikausi on osakaskokouksesta toiseen seuraavaan varsinaisen yhtiökokouksen yhteydessä pidettävään osakaskokoukseen, jollei muuta päätetä.

Tilikauden päättyessä nimitystoimikuntaan kuuluivat Juha Laitinen (pj), Mikael Guarnieri, Mika Kaarisalo ja Netta Mikkilä.

Partnereiden palkitsemisen perusteet

Partnereiden palkitsemisessa noudetaan osakaskokouksen vahvistamaa ansiojärjestelmää, joka on pääperiaatteiltaan samanlainen koko PwC-ketjussa. Ansiojärjestelmään tehtävistä muutoksista päättää partnervaliokunta ja merkittävät muutokset viedään hallituksen sekä osakaskokouksen hyväksyttäväksi.

Partnereiden palkitsemisesta päättää partnervaliokunta. Partnervaliokunnan jäsenten palkitsemisesta päättää hallitus.

Partnerit on luokiteltu kokemuksen, osaamisen ja roolin perusteella eri luokkiin, ja palkitsemisessa otetaan huomioon vuosittain asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen, arvojen mukainen toiminta, partnerin rooli yhtiön organisaatiossa sekä yhtiön taloudellinen tulos.

RAKENNE

Yhtiörakenteessa ei tapahtunut muutoksia.

Omistus

PwC Suomen omistavat yhtiön palveluksessa olevat osakkaat, Equity Partnerit henkilökohtaisesti tai kokonaan omistamiensa yhtiöiden kautta. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti enemmistö yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä on yhtiössä työskentelevillä tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä.

Hallitus 30.6.2020

Janne Rajalahti
(hallituksen puheenjohtaja)
KHT, Partner
s. 1964

Ylva Eriksson
KHT, Partner
s. 1969

Markku Katajisto
KHT, Partner
s. 1969

Merja Lindh
KHT, Partner
s. 1962

Simo Valtti
OTK, Partner
s. 1980

Kimmo Vilske
DI, Partner
s. 1970

Martti Virolainen
KTM, Partner
s. 1967

Johtoryhmä 30.6.2020

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja
KHT, Partner
s. 1973

Markku Hakkarainen
Tax & Legal Services
Leader
OTK, Partner
s. 1977

Pasi Karppinen
Assurance Leader
KHT, Partner
s. 1971

Marko Korkiakoski
Private Company
Services Leader
KTM, Partner
s. 1965

Kimmo Nieminen
Consulting Leader
MBA, BBA, Partner
s. 1974

Kauko Storbacka
Advisory Leader
KTM, Partner
s. 1979

Hannu Suonio
Markets Leader
DI, Partner
s. 1972

Kati Tammilehto
Chief Operating Officer
KTM
s. 1966

Leena Tiensuu
Human Capital Leader
OTK, MBA
s. 1959

PwC-ketju

Maailmanlaajuinen ketju

PwC on brändi, jonka alla PricewaterhouseCoopers International Limitedin (PwCIL) jäsenyritykset toimivat ja tarjoavat asiantuntijapalveluita. PwC Suomi on PwCIL:n jäsenyritys. Yhdessä nämä yritykset muodostavat PwC-ketjun. "PwC"-nimikettä käytetään usein viittauksena joko yksittäiseen tai useampaan PwC-ketjun yritykseen tai kaikkiin yhdessä.

PwC-ketju koostuu erillisistä juridisista yrityksistä, eikä se ole maailmanlaajuinen yhtiö, yksittäinen yritys eikä kansainvälinen korporaatio.

PricewaterhouseCoopers International Limited

Ketjun muodostavat yritykset ovat sitoutuneet tekemään yhdessä töitä tuottaakseen laadukkaita palveluita asiakkaille maailmanlaajuisesti. PwC-ketjun

yritykset ovat PricewaterhouseCoopers International Limitedin (PwCIL) jäsenyrityksiä tai niillä on muita yhteyksiä siihen. PwCIL on englantilainen rajavastuuyhtiö (private company limited by guarantee). Se ei harjoita tilintarkastustoimintaa eikä tarjoa muitakaan palveluja asiakkaille, vaan toimii pikemminkin koordinaattorina PwC-ketjun jäsenyrityksille. Keskittyen avainalueisiin kuten strategiaan, brändiin sekä riskihin ja laatuun PwC-ketjun johtoryhmä ja PwCIL:n hallitus kehittävät ja toteuttavat toimintaperiaatteita ja aloitteita yhteisen ja koordinoitun lähestymistavan luomiseksi PwC-ketjun jäsenyrityksille soveltuvin osin. PwCIL:n jäsenyritykset saavat käyttää PwC-nimeä sekä hyödyntää PwC-ketjun resursseja ja tietotaitoa. Lisäksi jäsenyritykset voivat käyttää muiden jäsenyritysten resursseja ja/tai varmistaa ammatillisten palvelujen tuottamisen muiden jäsenyritysten ja/tai muiden yhteisöjen toimesta. Vastineeksi jäsenyritykset ovat sitoutuneet noudattamaan tiettyjä yhteisiä toimintaperiaatteita sekä PwCIL:n määrittelemiä PwC-ketjun standardeja.

PwC-ketju ei muodosta yhtä kansainvälistä yhtiötä eivätkä PwC:n jäsenyritykset ole muullakaan tapaa juridisia kumppaneita toistensa kanssa. Monen jäsenyrityksen rekisteröityyn nimeen sisältyy "PricewaterhouseCoopers",

mutta PwCIL ei ole jäsenyritysten omistaja. Jäsenyritys ei voi toimia PwCIL:n tai minkään muunkaan jäsenyrityksen asiamiehenä, eikä voi velvoittaa PwCIL:ää tai muuta jäsenyritystä, ja vastaa ainoastaan omista toimistaan tai laiminlyönneistään, ei PwCIL:n eikä minkään toisen jäsenyrityksen toimista tai laiminlyönneistä. Samoin PwCIL ei voi toimia minkään jäsenyrityksen asiamiehenä tai velvoittaa jäsenyritystä, ja PwCIL vastaa vain omista toimistaan tai laiminlyönneistään. PwCIL:llä ei ole oikeutta tai mahdollisuutta kontrolloida ammatillista harkintaa jäsenyrityksessä.

Luettelo PwC-ketjuun kuuluvista EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöistä ja tilintarkastajista on liitteenä 1. PwC-ketjuun kuuluvien EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöjen ja tilintarkastajien paras mahdollinen laskettavissa oleva kokonaisliikevaihto lakisääteisistä vuosi- ja konsernitilinpäätösten tilintarkastuksista on noin 3,2 miljardia euroa. Tämä on laskettu kunkin yhteisön viimeisimmän tilikauden liikevaihdosta euroiksi 30.6.2020 kurssiin muutettuna.

Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut

Laatuorientoituneen sisäisen kulttuurin edistäminen

Territory Senior Partner (TSP) Mikko Nieminen ja Territory Assurance Leader (TAL) Pasi Karppinen kantavat viimekätisen vastuun tilintarkastusliiketoimintamme laadunvalvontajärjestelmästä. TSP ja TAL edistävät laatuorientoitunutta sisäistä kulttuuria selkeillä, johdonmukaisilla ja usein toistuvilla viesteillä, joissa painotetaan laadunvalvonnan periaatteitamme ja menettelytapojamme. Viestit edistävät korkealaatuista työtä arvostavaa ja palkitsevaa kulttuuria. Viestit välittyvät mm. koulutustilaisuuksissa, kokouksissa, virallisissa ja epävirallisissa keskusteluissa ja uutiskirjeissä.

Liiketoimintastrategiamme pitää sisällään sen periaatteen, että hoidamme kaikki suorittamamme toimeksiannot laadukkaasti. Olemme luoneet toimintaperiaatteet ja menettelytavat, jotka koskevat henkilöstön suoriutumisen arviointia, palkkausta ja uralla etenemistä (mukaan lukien kannustinjärjestelmät). Asetamme johtamista koskevat velvoitteet niin, että liiketaloudelliset näkökohdat eivät mene suoritettavan työn laadun edelle ja osoitamme riittävät resurssit laadunvalvonnan periaatteiden ja menettelytapojen jatkuvaan kehittämiseen, dokumentoimiseen ja tukemiseen.

Henkilöstötutkimustemme tulokset heijastavat vahvaa laatu-kulttuuriamme ja onnistunutta johdon viestintää tilintarkastus- ja muissa varmennuspalveluissa. Johto analysoi henkilöstötutkimuksen tulokset huolellisesti ja partnerit ja henkilöstö kutsutaan ottamaan osaa tähän analyysiin. Tuloksista kerrotaan sisäisillä tiedotteilla ja niistä keskustellaan henkilöstöpalavereissa.

Tilintarkastuksen laadun varmistamisen COVID-19-pandemian aikana

COVID-19-pandemialla on ollut ennennäkemätön vaikutus asiakkaisiimme ja henkilöstöömme samoin kuin talouteen maailmanlaajuisesti ja paikallisesti sekä koko yhteiskuntaan.

Sen lisäksi, että olemme panostaneet henkilöstömme terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamiseen, olemme PwC:llä jatkaneet vahvaa yhteistyötä ketjuna samoin kuin asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme kanssa, jotta olemme voineet varmistaa suorittamiemme tilintarkastusten laadun.

Heti pandemian alkuvaiheessa PwC-ketju muodosti tiimin, jonka tehtävänä oli tarkkailla kehitystä maailmanlaajuisesti ja tuoda esiin kriittisiä asioita, jotta emme vaarantaisi tilintarkastusten laatua. Hyödynsimme PwC-ketjun

ohjeistusta ja perustimme lisäksi oman paikallisen COVID-19-tiimimme antamaan tarkastustiimeillemme selkeää ja johdonmukaista ohjeistusta tilintarkastuksen laadun varmistamiseksi ottaen huomioon kunkin asiakkaan erityisolosuhteet.

Vastauksemme pandemian aiheuttamiin haasteisiin oli kattava. Se käsitti kaikki tilintarkastuksen laatuun liittyvät alueet kuten esimerkiksi sääntelyyn liittyvät muutokset, tilintarkastajan raportoinnin, tarkastusmetodologian, kirjanpitonormistot sekä koulutukset.

Tiimimme siirtyivät nopeasti ja saumattomasti etätyöskentelyyn. Teknologiainfrastruktuurimme ja useita vuosia käytössä olleet työvälineemme mahdollistivat sen, että henkilöstömme pystyi jatkamaan töitä ilman keskeytystä, vaikka fyysisessä työympäristössämme tapahtui merkittäviä muutoksia.

COVID-19:n vaikutus kehittyi ja muuttui jatkuvasti. Tarkkailemme, arvioimme ja vastaamme siitä aiheutuviin riskeihin myös jatkossa.

Laatuun liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin vastaaminen

Olemme luoneet laatumittariston, jota johto seuraa säännöllisesti. Mittarit on

suunniteltu siten, että ne muun muassa mahdollistavat tilintarkastuksen laatuun liittyvien riskien tunnistamisen. Kun riskejä tunnistetaan, niihin vastaamiseksi tehdään toimenpidesuunnitelma, jonka toteuttamisesta huolehtivat laatutoimintojen vetäjät tai liiketoimintayksiköiden johtajat sen mukaan kenen vastuulle kyseinen asia kuuluu.

Tilintarkastusliiketoiminnassa alueiden tilintarkastusliiketoiminnan vetäjät ja liiketoimintayksiköiden johtajat raportoivat kvartaaleittain Territory Assurance Leaderille laadun parantamiseen tähtäävistä toimistaan sekä mahdollisista tilintarkastuksen laatuun liittyvistä riskeistä, joita he ovat tunnistaneet. Laatutoimintojen vetäjät keskustelevat Quality Officen kokouksissa myös muista mahdollisista tunnistamistaan riskeistä sekä toimenpiteistä niihin vastaamiseksi.

Toimenpiteet, jotka nähdään tarpeelliseksi tunnistettuihin riskeihin vastaamiseksi, sisällytetään vuosittaiseen laadun kehittämisohjelmaamme, jollei niitä ole ohjelmassa entuudestaan jo huomioitu. Laadun kehittämisohjelmaamme päivitetään tarpeen mukaan. Kaikki toimenpiteet aikataulutetaan ja vastuutetaan asianmukaisille henkilöille. Seuraamme laadun kehittämistoimenpiteiden toteuttamista kuukausittain ja etenemisestä raportoidaan johdolle ja PwC-ketjulle.

Recognition and Accountability Framework

Recognition and Accountability Framework (RAF) on viitekehys, jota käytämme johdon, tilintarkastuspartnereiden ja muiden toimeksiannon johtajien suoriutumisen arvioinnissa laatuun liittyvien tekijöiden osalta. RAFia sovelletaan TSP:hen, TALiin, tilintarkastuksen liiketoimintayksiköiden johtajiin, laatu-toimintojen vetäjiin sekä varmennustoi-meksiantojen toimeksiannon johtajiin ja toimeksiantokohtaisia laadunvalvonta-tarkastuksia suorittaviin Quality Review Partnereihin (QRP).

Viitekehyksen tarkoituksena on motivoi-da ihmisiä antamalla tunnustusta hyvästä laadusta ja oikeista käyttäytymismal-leista sekä parantaa laatua vastaamalla esiin tulleisiin negatiivisiin indikaatioihin tilintarkastuksen laadusta. Seuraus ne-gatiivisista laatuindikaatioista harkitaan kussakin tapauksessa tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella. Tarpeen mukaan käytetään erilaisia sanktioita ja korjaavia toimenpiteitä. RAFin sovelta-misella voi olla merkittäviä positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia muuttuvaan palkanosaan.

Eettiset vaatimukset

Noudatamme PwC:llä IESBAn (International Ethics Standards Board for Accountants) eettisten sääntöjen peruseriaatteita, jotka ovat seuraavat: rehellisyys, objektiivisuus, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus, salassapito-velvollisuus ja ammatillinen käyttäytyminen. Lisäksi PwC-ketjun standardit, jotka koskevat kaikkia PwC-ketjun jäsenyrityksiä ja joita noudatamme, sisältävät ohjausta monilla alueilla mukaan luettuna ammattietiikka ja tapa toimia, riippumattomuus, kilpailunrajoittamisen estäminen, rahanpesun estäminen ja korruption vastainen toiminta, tietosuojat, ketjun jäsenyritysten ja osakkaiden verotus, pakotelainsäädäntö, sisäinen tarkastus ja sisäpiirisääntely.

Suhtaudumme näiden eettisten vaatimusten noudattamiseen vakavasti ja tavoitteemme on myös niiden hengen eikä pelkän kirjaimen noudattaminen. Partnerit ja muu henkilöstö osallistuvat pakollisiin koulutuksiin ja niihin liittyviin testeihin säännöllisesti sekä antavat vuosittain vahvistuksen toimintaperiaatteiden noudattamisesta osana toimenpiteitä, joilla pyrimme varmistamaan työtämme ohjaavien eettisten periaatteiden ymmärtämisen. PwC Suomen johto seuraa toimintaperiaatteidemme noudattamista.

Noudatamme PwC-ketjun globaalia Code of Conduct -ohjetta. Kaikilla hen-

kilöstöömme kuuluvilla on velvollisuus tutustua Code of Conduct -ohjeeseen ja suorittaa siihen liittyvä Living the Code -verkkokoulutus. Heidän odotetaan toimivan ammatillisella urallaan arvojemme mukaisesti.

Liiketoimintatapamme

Ethics Leaderin tehtäviin kuuluu varmistaa koulutusten ja viestinnän avulla, että partnerit ja muu henkilöstö tuntevat Code of Conduct -ohjeen. Ketjun toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen rikkomiseen liittyvät valitukset ja väitteet voi esittää suoraan Ethics Leaderille tai verkossa olevan kanavan kautta. Sähköinen kanava on niin sisäisten kuin ulkoisten sidosryhmien käytettävissä. Valituksen tai väitteen voi esittää myös nimettömänä. Ethics Leader tutkii kaikki valitukset ja väitteet.

Objektiivisuus ja riippumattomuus

Tilintarkastajina ja muiden ammatillisten palveluiden tarjoajana PwC-ketjuun kuuluvien yritysten ja niiden partnereiden ja muun henkilöstön edellytetään noudattavan objektiivisuuden, rehellisyyden ja ammatillisen käyttäytymisen peruseriaatteita.

Varmennusasiakkaiden osalta riippumattomuus muodostaa pohjan näille periaatteille. Näiden periaatteiden noudattaminen on lähtökohta pääomamarkkinoiden ja asiakkaidemme

palvelemiselle.

PwC:n riippumattomuusohjeet (PwC Global Independence Policy), jotka perustuvat IESBAn kansainvälisiin eettisiin sääntöihin tilintarkastusammattilaisille, sisältäen kansainväliset riippumattomuusstandardit, sisältävät minimivaatimukset niistä standardeista, joita PwC-ketjun jäsenyritykset ovat sopineet noudattavansa, sekä prosesseista ja menetelmistä, joita noudattaen varmistamme riippumattomuutemme asiakkaita, kun se on tarpeellista.

PwC Suomi on nimittänyt partnerin (Partner Responsible for Independence, PRI), jolla on asianmukainen kokemus ja asema ja joka vastaa PwC:n Global Independence Policyn implementoinnista ja siihen liittyvistä riippumattomuusprosesseista sekä tukee liiketoimintaa. Partneria tukee riippumattomuusasiantuntijoiden tiimi. PRI raportoi suoraan Territory Senior Partnerille.

Riippumattomuutta koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat

PwC:n Global Independence Policy kattaa mm. seuraavat alueet:

- Henkilökohtainen ja PwC Suomen riippumattomuus sisältäen toimintaperiaatteet ja ohjeistusta liittyen henkilökohtaisiin omistuksiin ja muihin taloudellisiin järjestelyihin, kuten

partnereiden, henkilöstön ja PwC Suomen pankkitileihin, lainoihin ja eläkejärjestelyihin;

- Muut kuin tilintarkastuspalvelut ja palkkiot. Riippumattomuusohjeiden soveltamisessa ”Statements of Permitted Services” (SOPS) sisältävät käytännön ohjeistusta liittyen muiden palveluiden myyntiin tilintarkastusasiakkaille ja niiden lähipiiriyhteisöille;
- Liikesuhteet, sisältäen toimintaperiaatteita ja ohjeistusta liittyen yhteistyösopimuksiin (kuten yhteisyritykset ja yhteismarkkinointi) sekä tavantomaiseen liiketoiminnan tavaroiden ja palveluiden hankintaan, ja
- Uusien tilintarkastus- ja varmennusasiakkaiden hyväksyminen, sekä niille myytävien muiden kuin varmennuspalveluiden hyväksyminen.

Lisäksi PwC-ketjun riskienhallintaperiaatteisiin (Network Risk Management Policy) sisältyy avainpartnereiden rotaatioon liittyvät riippumattomuusvaatimukset. Noudatamme näiden lisäksi EU:n tilintarkastusasetuksen sekä paikallisen lainsäädännön edellyttämiä rotaatioon liittyviä vaatimuksia.

Nämä PwC:n toimintaperiaatteet ja menettelytavat on laadittu helpottamaan niiden soveltuvien ammatillisten

ja sääntelyllisten riippumattomuusvaatimusten noudattamista, jotka koskevat varmennuspalveluiden tarjoamista. Tarkistamme ja päivitämme toimintaperiaatteita ja ohjeistusta, kun se on tarpeen, esimerkiksi lakien ja sääntelyn muuttuessa tai vastataksemme liiketoimintamme muutoksiin.

PwC Suomi soveltaa PwC-ketjun Independence Policyn lisäksi meitä velvoittavia säännöksiä ja määräyksiä, kuten Suomen tilintarkastuslakia ja EU:n tilintarkastusasetusta sekä Yhdysvaltojen Securities and Exchange Commissionin (SEC) ja Public Company Accounting Oversight Boardin (PCAOB) edellyttämiä vaatimuksia, siltä osin kuin nämä ovat rajoituksiltaan ketjun Independence Policya tiukemmat.

Riippumattomuuteen liittyvät työkalut

PwC-ketjun jäsenenä PwC Suomessa on käytettävissä useita järjestelmiä ja työkaluja, jotka tukevat ketjuun kuuluvia jäsenyrityksiä ja niiden henkilöstöä riippumattomuuteen liittyvien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen toteuttamisessa ja noudattamisessa. Näitä ovat mm.:

- Central Entity Service (CES), joka sisältää tietoa yrityksistä kuten yleisen edun kannalta merkittävät (PIE) tilintarkastusasiakkaat ja SECin rajoitusten alaiset asiakkaat sekä niihin liittyvät rahoitusvälineet. CES auttaa määrittämään PwC Suomen sekä

muiden PwC:n jäsenyritysten asiakkaita koskevat riippumattomuusvaatimukset, kun näille ollaan tarjoamassa muita kuin tilintarkastuspalveluita tai kun näiden kanssa ollaan solmimassa liikesuhdetta. Järjestelmä syöttää myös tietoja Independence Checkpointiin ja Authorisation for Services -järjestelmään;

- Independence Checkpoint, joka auttaa partnereitamme ja manage-
reitamme suorittamaan julkisesti
noteerattuja rahoitusvälineitä kos-
kevan ennakkoselvityksen ennen
rahoitusvälineen hankkimista ja jonne
merkitään niiden ostot ja myynnit.
PwC-ketjuun kuuluvan jäsenyrityksen
saadessa uuden tilintarkastusasi-
akkaan järjestelmä ilmoittaa niille
henkilöille, joilla on kyseisen tilintar-
kastusasiakkaan liikkeeseen laskema
tai takaama rahoitusväline rekisteröi-
tynä Independence Checkpointissa,
että rahoitusväline tulee myydä, jos
vaatimukset sitä edellyttävät;
- Authorisation for Services (AFS),
joka on globaali järjestelmä, joka
helpottaa yhteydenpitoa muita kuin
tilintarkastuspalveluita tarjoavan toi-
meksiannon johtajan ja tilintarkastus-
toimeksiannon johtajan välillä liittyen
tarjottuun muuhun kuin tilintarkas-
tuspalveluun, ja jonne dokumentoi-
daan arvio palveluun mahdollisesti
liittyvistä riippumattomuusuhkista ja
ehdotetuista varotoimista, ja kirjataan

tilintarkastuspartnerin johtopäätös palvelun sallittavuudesta; ja

- Global Breaches Reporting System, joka on luotu ulkoisten riippumattomuussääntöjen (esim. sääntelyn tai ammatillisten vaatimusten asettamien) rikkomusten raportointiin silloin, kun rikkomuksella on valtioiden rajat ylittävä vaikutus (esim. kun rikkomus tapahtuu yhdessä maassa, mutta se vaikuttaa riippumattomuuteemme toisessa maassa).

PwC Suomella on myös paikallisia työkaluja:

- Rotaation seurantatyökalu, jonka avulla seuraamme pakolliseen rotaatioon liittyvien toimintaperiaatteiden noudattamista.
- Lista PwC Suomen hyväksytyistä yhteistyösopimuksista.

Riippumattomuuskoulutus ja -vahvistukset

PwC Suomi järjestää kaikille partnereillemme ja asiantuntijapalveluita tarjoavalle henkilöstöllemme säännöllistä koulutusta riippumattomuusasioissa. Koulutus liittyy tyypillisesti asema- tai roolimutosten yhteydessä tarvittavaan relevanttiin koulutukseen, riippumattomuusohjeiden tai sääntelyn muutoksiin sekä tarvittaessa palveluiden tarjoamiseen. Lisäksi PwC Suomen riippumatto-

muustiimi antaa tarvittaessa henkilökunnalle luokahuonekoulutusta.

Velvoitamme partnerit ja asiantuntijapalveluita tarjoavat henkilöstön jäsenet antamaan vuotuisen vahvistuksen siitä, että he noudattavat PwC Suomen riippumattomuusohjeistusta siltä osin kuin on relevanttia, henkilökohtainen riippumattomuus mukaan lukien. Lisäksi kaikki partnerimme vahvistavat, että kaikki ne muut kuin tilintarkastuspalvelut sekä liikesuhteet, joista he vastaavat, ovat ohjeiden mukaisia ja että näiden toimeksiantojen ja liikesuhteiden hyväksymisessä on noudatettu vaadittuja menettelytapoja. Vuosittaisten vahvistusten lisäksi pyydämme varmennusasiakkaiden osalta toimeksiantokohtaisia vahvistuksia.

Riippumattomuuden seuranta ja kurinpidolliset toimenpiteet

PwC Suomen vastuulla on seurata laadunvalvontajärjestelmän tehokkuutta valvoessaan, että riippumattomuusvaatimuksia on noudatettu. Yllä mainittujen tätä seurantaa tukevien vahvistusten lisäksi suoritamme

- riippumattomuutta koskevien kontrollien ja menettelytapojen vaatimusten mukaisuuden testaamista
- henkilökohtaisen riippumattomuussääntöjen noudattamisen testausta otannalla valitusta joukosta, vähimillään partnereita ja managereita,

millä valvotaan riippumattomuusohjeiden noudattamista

- vuotuisen arvion siitä, miten PwC Suomi on noudattanut riippumattomuuteen liittyvää PwC-ketjun riippumattomuusstandardia.

Seurannan tulokset raportoidaan yhtiömme johdolle ja hallitukselle vuosittain.

PwC Suomi käyttää seuraamuksellisia toimintaperiaatteita ja menettelyjä, jotka edesauttavat riippumattomuusohjeiden ja prosessien noudattamista ja edellyttävät riippumattomuusvaatimusten rikkomusten raportointia ja käsittelyä.

Tällainen käsittely sisältää keskustelun asiakkaamme tilintarkastusvaliokunnan kanssa rikkomuksen luonteesta, arvion rikkomuksen vaikutuksesta yhtiömme riippumattomuuteen ja objektiivisuutemme säilyttämisen edellyttämistä varotoimenpiteistä. Vaikka useimmat rikkomukset ovat pieniä ja luettavissa epähuomiossa aiheutetuiksi, otamme kaikki rikkomukset vakavasti ja tutkimme ne asianmukaisesti. Havaittujen riippumattomuussäännösten rikkomusten tutkiminen auttaa tunnistamaan tarpeen parantaa järjestelmiä ja prosesseja sekä antaa lisäohjeistusta ja koulutusta.

Vahvistamme, että olemme päättäneen tilikauden aikana arvioineet riippumattomuutta koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamista.

Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen

Periaatteet tilintarkastusasiakassuhteiden hyväksymiseksi ja jatkamiseksi

Toimintaperiaattemme ja menettelytapamme asiakassuhteiden ja tilintarkastustoimeksiantojen hyväksymiselle auttavat meitä arvioimaan, olemmeko päteviä hoitamaan toimeksiannon, onko meillä riittävä aika ja resurssit, pystymmekö noudattamaan relevantteja

eettisiä vaatimuksia, kuten riippumattomuussääntöjä, ja olemmeko asianmukaisesti arvioineet asiakkaan rehellisyyden. Arvioimme nämä tekijät uudelleen, kun päätämme asiakastoimeksiannon jatkamisesta. Toimintaperiaatteet ja menettelytavat ohjaavat meitä myös, jos päätämme luopua toimeksiannosta tai asiakassuhteesta.

Asiakkaan ja toimeksiannon hyväksyminen ja jatkaminen

Asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvät toimenpiteet tehdään sähköisesti. Järjestelmät ovat PwC-ketjun kehittämiä ja ne auttavat toimeksiantotiimiä, johtoamme sekä riskienhallinnan asiantuntijoita määrittelemään, ovatko asiakkaaseen liittyvät riskit hallittavissa ja haluaako PwC ylläpitää asiakassuhdetta. Järjestelmät auttavat toimeksiantotiimiä ja PwC:tä

- dokumentoimaan asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvien seikkojen arvioinnin, kuten tunnistamaan ja dokumentoimaan ongelmat tai riskitekijät ja niiden ratkaisut

- saamaan yleiskuvan asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvistä riskeistä.

Ennen uuden asiakkaan tai toimeksiannon hyväksymistä suoritamme myös muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- eturistiriitojen kartoitus
- rahanpesun estämiseen liittyvät toimenpiteet
- riippumattomuusarviointi.

Ratkaisemme mahdolliset esille tulleet ongelmat tilanteen edellyttämällä tavalla.

Henkilöstö

PwC Professional

PwC Professional -osaamismallimme kuvaa jokaisella uratasolla keskeiset osaamisvaatimukset. Sen Tekniset osaamiset -osion alle kuuluvat liiketointa- ja roolikohtaiset taidot ja osaamiset. Mallia käytetään koulutusten suunnittelun pohjana ja uralla etenemisen tukena.

Osaamisen kehittäminen ja koulutus

Vahvistamme, että meillä on tilintarkastajien jatkuvaa koulutusta koskevat toimintaperiaatteet.

Ketju on kehittänyt ja ylläpitää tilintarkastuksen laadun yhtenäisyyden varmistamiseksi oppimishjelmaa, joka kattaa PwC:n tilintarkastuslähestymistavan. Se tarjoaa myös työkalut sekä tietoa tilintarkastusstandardien muutoksista ja niiden vaikutuksista.

Koulutukset toteutetaan monimuotoisina luokahuonekoulutuksina ja virtuaalisia välineitä hyödyntäen. Tämä koulutusohjelma tukee sitoutumistamme tilintarkastuksen laatuun ja varmistaa, että asiantuntijoiillamme on mahdollisuus kehittää ammatillista arviointikykyään ja varovaisuuttaan sekä teknistä ja ammatillista osaamistaan.

Tilintarkastus- ja muiden varmennuspalveluiden Learning & Education Leader harkitsee, mitä koulutuksia tarvitaan ketjun tarjoaman ohjelman lisäksi kattamaan paikallisia tarpeita. Näitä koulutuksia järjestetään usealla aihealueella, kuten tilintarkastusnormitus, hyvä tilintarkastustapa ja ISA-standardit, sisäinen valvonta, riippumattomuusvaatimukset, kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely sekä hyvä kirjanpito-tapa, yhteisöläinsäädäntö ja verotus. Koulutuksen sisältö voi olla joko PwC Suomen, PwC-ketjun tai ulkopuolisen palveluntarjoajan tuottamaa.

Resurssien johtaminen

Strategiaan ja liiketoimintasuunnitelmiin sekä tiedossa oleviin toimeksiantoihin pohjautuen laadimme resursointisuunnitelman. Sitä verrataan käytössä oleviin henkilöresursseihin ja odotettuun vaihtuvuuteen. Näiden pohjalta syntyy vuosittainen rekrytointisuunnitelma. Tiimit kootaan osaamisen ja toimeksiantokohtaisten vaatimusten perusteella.

Palkitseminen

Henkilöstön arvioinnissa ja palkitsemisessa käytetään sekä laadullisia että kvantitatiivisia mittareita. Henkilöstön palkitsemisessa otetaan huomioon myös laatu.

Toimeksiannon suorittaminen

PwC Audit

PwC-ketjun jäsenenä sovellamme PwC Auditia, joka käsittää ketjun yhteisen tilintarkastusmetodologian ja -prosessin. Metodologia perustuu kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin (ISA-standardit), ja sitä on tarpeen mukaan täydennetty PwC:n omilla periaatteilla ja ohjeistuksilla.

Yhteinen tilintarkastusmetodologiamme antaa viitekehyksen, jonka avulla PwC-ketjuun kuuluvat jäsenyritykset pystyvät kaikilta osin noudattamaan sovellettavia ammatillisia standardeja,

määräyksiä ja lakiin perustuvia vaatimuksia yhdenmukaisesti.

Tilintarkastuskäsikirjamme PwC Audit Guide yhdessä PwC:n teknologiapohjaisten tilintarkastusta tukevien työkalujen ja mallipohjien kanssa tukevat toimeksiantotiimejä varmennus- ja liitännäispalvelutoimeksiantojen toteutamisessa.

Aura Platinum

Käytämme tilintarkastuksen suorittamisessa Aura Platinum -nimistä sovellusta, joka on teknisesti pitkälle kehitetty

globaali tilintarkastuksen dokumentointityökalu.

Aura Platinumia käytetään tilintarkastustyön suunnittelussa, toteutuksessa ja dokumentoinnissa. Se auttaa tiimejä soveltamaan metodologiaamme tehokkaasti yhdistämällä tunnistetut riskit ja niihin riskeihin vastaamiseksi suoritettavan työn läpinäkyvällä tavalla sekä tarjoamalla kattavat välineet projektien johtamiseen.

Kehittynyttä teknologiaa

Investoimme jatkuvasti sellaiseen tilintarkastusteknologiaan, joka parantaa tilintarkastuksen laatua ja kykyämme esittää näkemyksiä asiakkaillemme. Aura Platinumia täydentää useat teknologiaan perustuvat tilintarkastusta tukevat työkalut ja mallit, joita voidaan käyttää erilaisilla välineillä tietokoneista älypuhelimiin. Näitä työkaluja integroidaan entistä enemmän Aura Platinumiin, jolloin niistä voidaan siirtää tilintarkastusevidenssiä suoraan Aura Platinumiin. Tärkeimpiä työkaluja ovat Connect Suite ja Halo.

Connect Suite koostuu tiimityöskentelyyn kehittämistämme työn kulkua ohjaavista työkaluista, joiden avulla voidaan jakaa tietoa nopeasti, tehokkaasti ja turvallisesti tilintarkastuksen

kaikissa vaiheissa sekä asiakkaan että eri maissa toimivien tilintarkastustiimien kanssa.

- Connect-työkalun avulla voidaan seurata asiakkaiden ja toimeksiantotiimin välisten pyyntöjen ja toimitettujen tietojen tilannetta reaaliaikaisesti.
- Connect Audit Manager virtaviivaistaa, standardisoi ja automatisoi konsernitiimin ja konsernin osien tilintarkastustiimien koordinoitavuuden liittyen eri maissa suoritettavaan konserni- ja lakisääteeseen tarkastukseen. Connect Audit Manager on digitaalinen alusta, josta näkee kaiken konsernitiimin ohjeistaman ja vastaanottaman työn ja joka digitalisoi koko koordinoitavuuden prosessin parantaen läpinäkyvyyttä, vaatimustenmukaisuutta sekä laatua monimutkaisissa konsernitarkastuksissa.

Halo on datan tarkastamiseen tarkoitettu markkinoiden johtava tilintarkastusteknologiamme, jonka avulla pystymme tunnistamaan ja arvioimaan riskit ja päättämään tarkastustyön kohdistamisesta. Halo testaa ja analysoi valtavia määriä liiketoiminnan kannalta kriittistä tietoa analysoiden kaikki tapahtumat. Se havaitsee ja visualisoi poikkeamat ja kehityssuunnat taloudellisissa infor-

maatiossa ja mahdollistaa rakenteiden ja kehityssuuntien analysoimisen, epätavallisten ja riskipitoisten liiketapahtumien tunnistamisen sekä arvokkaiden näkemysten tarjoamisen tiimeillemme sekä asiakkaillemme.

Toimeksiannon suorittamista koskevat keskeiset periaatteet

PwC Suomella on periaatteita ja toimintamalleja toimeksiantojen suorittamisen tukemiseen. Näitä päivitetään säännöllisesti vastaamaan sekä muutoksiin toimintaympäristössämme että PwC Suomen tarpeisiin.

Läpikäynti ja valvonta

Toimeksiannon johtaja ja toimeksiantotiimin kokeneemmat jäsenet valvovat tilintarkastusta, läpikäyvät tehtyä työtä, ohjaavat tiimiä ja ylläpitävät tilintarkastuksen laatua toimeksiantotasolla. Tilintarkastustyökalumme Aura Platinum on suunniteltu auttamaan tiimin jäseniä toimeksiannon edistymisen seurannassa ja siten varmistamaan, että kaikki työ on saatu valmiiksi ja että työ on läpikäyty asianmukaisten henkilöiden, kuten toimeksiannon johtajan ja mikäli tarpeellista, toimeksiantokohtaisen laadunvalvontatarkastuksen suorittajan (Quality Review Partner) toimesta. Aura Platinumin avulla voidaan myös varmistaa, että kaikki esiin tulleet seikat on asianmukaisesti ratkaistu.

Toimeksiannon johtajan ja toimeksiantotiimin kokeneempien jäsenten läpi-

käynnin lisäksi kaikkien työntekijöiden odotetaan käyvän kriittisesti oma työnsä läpi sen varmistamiseksi, että se täyttää soveltuvat vaatimukset.

Konsultointi

Konsultointi on avainasemassa tilintarkastuksen laadun varmistamisessa. PwC Suomen toimintaperiaatteissa määritellään ne olosuhteet, joissa edellytetään konsultointia muun muassa kirjanpitoon, tilintarkastukseen ja riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

Erityisasiantuntijamme seuraavat kehitystä oleellisilla alueilla ja kommunikoi-
vat muutoksista työntekijöille. Konsultoi-
va kulttuurimme tarkoittaa myös sitä, että toimeksiantotiimimme konsultoivat epävirallisesti toisiaan, samoin kuin erityisasiantuntijoita ja muita henkilöitä, tilanteissa, joissa muodollista konsultatiota ei edellytetä.

Laadunvalvontatarkastus

Nimeämme Quality Review Partnerin (QRP) suorittamaan toimeksiantokoh-
taista laadunvalvontatarkastusta muun
muassa yleisen edun kannalta merkittä-
vien yhteisöjen tilintarkastustoimeksian-
toihin. QRP:t ovat kokeneita henkilöitä,
jotka ovat riippumattomia toimeksian-
non ydintiimistä. He saavat koulutusta
tehtävänsä.

QRP on velvollinen käymään läpi
tilintarkastuksen keskeiset asiat, kuten
riippumattomuuden, merkittävät riskit ja

merkittäviin riskeihin vastaavat toimen-
piteet, arviot, korjaamattomat virheel-
lisyydet, läpikäytyjen asioiden työn
dokumentaation, tilinpäätöksen ja kom-
munkoinnin hallintoelinten kanssa sekä
annettavan tilintarkastuskertomuksen
asianmukaisuuden. QRP:t osallistuvat
tarkastusprosessin eri vaiheisiin ja QRP
haastaa tilintarkastustiimiä heidän teke-
missään arvioissa ja tehdyssä työssä.

Mielipide-erot

PwC Suomella on toimintaperiaatteita
sellaisten tilanteiden ratkaisemiseksi,
joissa toimeksiannon johtajan ja joko
QRP:n, toisen partnerin tai esimerkiksi
riskienhallintatoiminnon välillä on mieli-
pide-eroja.

Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen

SISÄINEN LAADUNVALVONTA

Rooli ja tavoite

Seurantaprosessimme tavoite on antaa meille kohtuullinen varmuus siitä, että laadunvalvontajärjestelmään liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä ja että ne toimivat tehokkaasti.

Seuranta

Laatu on keskeinen elementti tilintarkastusliiketoimintamme strategiassa. Vastuu asianmukaisesta laadunvalvonnasta on PwC Suomen johdolla. Tähän kuuluu tehokkaan laadunvalvontajärjestelmän (System of Quality Management, SoQM) suunnittelu ja toteutus käyttäen PwC-ketjun QMSE-viitekehystä (Quality Management for Service Excellence) siten, että laadunvalvontajärjestelmä vastaa tilintarkastustoimeksiantojen laadukkaaseen toteuttamiseen liittyviin erityisiin riskeihimme.

Laadunvalvontajärjestelmä käsittää tehokkaat seurantatoimenpiteet, joiden tavoitteena on arvioida, onko järjestelmämme muodostavat toimintaperiaatteet ja menettelytavat suunniteltu asianmukaisesti ja toimivatko ne tehokkaasti.

PwC Suomen seurantatoimenpiteet perustuvat PwC-ketjun yhdenmukaiseen

valvontaohjelmaan, joka puolestaan perustuu laadunvalvontaa koskeviin kansainvälisiin ammatillisiin standardeihin ml. kansainvälinen laadunvalvontastandardi ISQC 1 ja sisältää toimintaperiaatteet, menettelytavat, työkalut ja ohjeistukset, joita PwC-ketjun jäsenyritykset käyttävät. PwC-ketjutasoista valvontaohjelmaa koordinoi keskitetty tiimi, jonka tehtävänä on arvioida laadunvalvontajärjestelmämme rakennetta ja toteutusta. Keskitetyn tiimin käyttö edesauttaa tarkastusten toteutumista yhdenmukaisella ja tehokkaalla tavalla koko PwC-ketjussa.

PwC Suomen seurantatoimenpiteet sisältävät myös suoritettujen toimeksiantojen laaduntarkastusta (Engagement Compliance Review, ECR) sekä jatkuvaa arviointia laadunvalvontajärjestelmämme rakenteesta ja toimivuudesta. Seurantatoimenpiteiden tulokset muodostavat pohjan laadunvalvontajärjestelmämme jatkuvalla kehittämiselle.

ECR:t ovat riskeihin keskittyviä loppuun saatettujen tilintarkastus- ja muiden varmennustoimeksiantojen laaduntarkastuksia. Laaduntarkastuksessa arvioidaan, onko toimeksianto toteutettu toimeksiantoja koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Auktorisoidut tilintarkastajat

ja muut toimeksiantojen vastuuhenkilöt ovat laaduntarkastuksen kohteena säännöllisesti.

Laaduntarkastustiimit koostuvat kokeneista tilintarkastajista ja erityisasiantuntijoista. Työhön osallistuvat henkilöt saavat koulutusta, joka tukee heitä tehtävän toteuttamisessa. He hyödyntävät erilaisia PwC-ketjun kehittämiä tarkistuslistoja ja työkaluja suorittaessaan laaduntarkastustoimenpiteitä.

Laaduntarkastusten tulokset raportoidaan johdolle, joka on vastuussa tulosten analysoinnista ja korjaavien toimenpiteiden implementoinnista. Tulokset

raportoidaan myös hallitukselle, jolla on vastuu yhtiömme toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Laaduntarkastuksen tuloksia arvioidaan toimeksiantotasolla ja komentoketjussa ylöspäin. Jatkotoimenpiteet määritetään tapauskohtaisesti PwC Suomen Recognition and Accountability Framework -viitekehyksen mukaisesti.

Laaduntarkastusten tuloksista ja niiden perusteella päätetyistä toimenpiteistä tiedotetaan partnereille ja muulle henkilökunnalle. Päätetyt toimenpiteet toteutetaan tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Juurisyyanalyysi

Suoritamme analyysseja tunnistaaksemme mahdollisia tilintarkastuksen laatuun vaikuttavia tekijöitä siten, että voimme tehdä toimenpiteitä jatkuvan kehittämisen eteen. Yksi päätavoitteistamme tehdessämme analyysseja on tunnistaa, miten voimme tarjota parhaan mahdollisen toimintaympäristön toimeksiantotillemme laadukkaan tilintarkastuksen toteuttamiseen. Katsomme vaatimukset täyttäviä toimeksiantoja ja niitä joissa on havaintoja – sekä sisäisessä laaduntarkastuksessa tunnistettuja että ulkoisen laadunvalvonnan kautta esiin tulleita – tunnistaaksemme mahdollisia erityispiirteitä ja oppimismahdollisuuksia.

Harkitsemme juurisyyanalyysissa tekijöitä, jotka vaikuttavat mm. tekniseen tietämykseen, ohjaukseen ja läpikäyntiin, ammatilliseen skeptisyyteen, toimeksiantojen resursseihin ja koulutukseen. Mahdollisia syy-yhteyksiä tunnistetaan arvioimalla toimeksiantotietoja, suoritettamalla haastatteluja ja läpikäymällä tilintarkastustyöpapereita sen mukaan, mikä kulloinkin on asianmukaista, jotta ymmärretään tilintarkastuksen laatuun vaikuttaneet tekijät.

Hallituksen arvion mukaan PricewaterhouseCoopers Oy:n laadunvalvontajärjestelmä toimii ja antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että noudatamme ammatillisia standardeja sekä sovellettavia sääddöksiin ja määräyksiin perustuvia

vaatimuksia ja antamamme raportit ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia. Otamme laadunvalvontajärjestelmäämme koskevat tarkastus- ja muut havainnot sekä kehitysehdotukset huomioon kehittäessämme laadunvalvontajärjestelmäämme edelleen.

ULKONEN LAADUNVALVONTA

PwC Suomen toimintaa valvoo Suomen tilintarkastuslain nojalla Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta.

PwC Suomi tarkastaa mm. yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä (Public Interest Entity, PIE), joten PRH:n tilintarkastusvalvonta tekee laaduntarkastuksen PwC Suomeen vähintään joka kolmas vuosi. Laaduntarkastukseen kuuluu laadunvalvontajärjestelmämme arviointi ja testaus sekä avoimuusraportin sisällön arviointi EU:n tilintarkastusasetuksen N:o 537/2014 perusteella.

Lisäksi PwC Suomi on rekisteröitynyt US Public Company Accounting Oversight Boardiin (PCAOB). PCAOB valvoo USA:ssa listattujen yritysten tilintarkastuksia. PCAOB-rekisteröinnin seurauksena PwC Suomi on myös PCAOB:n valvonnan kohteena. PCAOB on suorittanut laaduntarkastuksen PwC Suomessa joka kolmas vuosi vuodesta 2013 lukien.

Lisäksi PwC Suomi on rekisteröitynyt Japanin Financial Services Agencyyn (JFSA). Valvontaviranomainen ei ole ilmoittanut mahdollisista PwC Suomeen kohdistuvista laaduntarkastuksista.

PRH:n tilintarkastusvalvonta suoritti viimeisimmän laaduntarkastuksen PwC Suomessa lokakuussa 2019 (EU:n tilintarkastusasetuksen N:o 537/2014 26 artiklassa tarkoitettu laaduntarkastus). PRH:n ja PCAOB:n väliseen yhteistyösopimukseen perustuen tämä laaduntarkastus suoritettiin PRH:n tilintarkastusvalvonnan ja PCAOB:n yhteistarkastuksena. Päätöksiä näistä tarkastuksista ei ole vielä annettu.

Edellinen PRH:n vastaava laaduntarkastus PwC Suomessa oli syksyllä 2016. Myös tämä laaduntarkastus suoritettiin PRH:n tilintarkastusvalvonnan ja PCAOB:n yhteistarkastuksena. PRH:n tilintarkastusvalvonta antoi laaduntarkastusta koskevan päätöksen ja laaduntarkastusraportin marraskuussa 2017. PCAOB:n raportti tarkastuksesta julkaistiin joulukuussa 2017.

Tilintarkastusyhteisöön kohdistuvan laaduntarkastuksen lisäksi jokainen auktorisoitu tilintarkastaja on PRH:n tilintarkastusvalvonnan laaduntarkastuksen kohteena vähintään joka kolmas tai kuudes vuosi riippuen siitä, tarkastaako auktorisoitu tilintarkastaja PIE-yhteisöjä vai ei.

Helsingissä 29. lokakuuta 2020

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Janne Rajalahti
Hallituksen puheenjohtaja

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja

Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastus-yhteisöt ja tilintarkastajat

Alla on luettelo PwC-ketjuun kuuluvista EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöistä ja tilintarkastajista 30.6.2020.

Alankomaat

- PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
- Coöperatie PricewaterhouseCoopers Nederland U.A.

Belgia

- PwC Bedrijfsrevisoren bcvba/Reviseurs d'entreprises scrl

Bulgaria

- PricewaterhouseCoopers Audit OOD

Espanja

- PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.

Gibraltar

- PricewaterhouseCoopers Limited

Irlanti

- PricewaterhouseCoopers

Islandi

- PricewaterhouseCoopers ehf

Iso-Britannia

- PricewaterhouseCoopers LLP
- James Chalmers
- Katharine Finn

Italia

- PricewaterhouseCoopers SpA

Itävalta

- PwC Wirtschaftsprüfung GmbH, Wien
- PwC Oberösterreich Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Linz
- PwC Kärnten Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Klagenfurt
- PwC Steiermark Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Graz
- PwC Salzburg Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Salzburg
- PwC Österreich GmbH, Wien

Kreikka

- PricewaterhouseCoopers Auditing Company SA

Kroatia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o

Kypros

- PricewaterhouseCoopers Limited

Latvia

- PricewaterhouseCoopers SIA

Liechtenstein

- PricewaterhouseCoopers GmbH, Vaduz

Liettua

- PricewaterhouseCoopers UAB

Luxemburg

- PricewaterhouseCoopers, Société coopérative

Malta

- PricewaterhouseCoopers

Norja

- PricewaterhouseCoopers AS

Portugali

- PricewaterhouseCoopers & Associados-Sociedade de Revisores Oficiais do Contas Lda

Puola

- PricewaterhouseCoopers Polska sp. z o.o.
- PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
- PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Ranska

- PricewaterhouseCoopers Audit
- PricewaterhouseCoopers Entreprises
- PricewaterhouseCoopers France
- PricewaterhouseCoopers Services France
- PwC Entrepreneurs Audit
- PwC Entrepreneurs Audit France
- PwC Entrepreneurs CAC
- PwC Entrepreneurs CAC France

- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes
- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes France
- PwC Entrepreneurs France
- PwC Entrepreneurs Services
- Expertise et Audit Lafarge
- M. Philippe Aerts
- M. Jean-François Bourrin
- M. Jean-Laurent Bracieux
- M. Didier Brun
- M. Anouar Lazrak
- Mme Elisabeth L'Hermite
- M. François Miane
- M. Yves Moutou
- M. Claude Palméro
- M. Pierre Pégaz-Fiornet
- M. Antoine Priollaud

Romania

- PricewaterhouseCoopers Audit S.R.L.

Ruotsi

- PricewaterhouseCoopers AB
- Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Saksa

- PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
- Wibera WPG AG

Slovakia

- PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.

Slovenia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Suomi

- PricewaterhouseCoopers Oy

Tanska

- PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartner-selskab

Tšekki

- PricewaterhouseCoopers Audit s.r.o

Unkari

- PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.

Viro

- AS PricewaterhouseCoopers

Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt

Alla on luettelo yleisen edun kannalta merkittävistä yhteisöistä (kirjanpitolaki 1336/1997), joissa PricewaterhouseCoopers Oy tai sen palveluksessa työskentelevä auktorisoitu tilintarkastaja suoritti lakisääteisen tilintarkastuksen (eli antoi tilintarkastuskertomuksen) 1.7.2019 ja 30.6.2020 välisenä aikana.

- Alma Media Oyj
- Altia Oyj
- Apetit Oyj
- Aspocomp Group Oyj
- Atria Oyj
- Biohit Oyj
- Cargotec Oyj
- Componenta Oyj
- Enento Group Oyj ⁽¹⁾
- Evli Pankki Oyj
- Ferratum Oyj
- Fingrid Oyj
- Finnair Oyj
- F-Secure Oyj
- Harvia Oyj
- Jokioisten Osuuspankki
- Kamux Oyj
- Kesko Oyj
- Kesälahden Osuuspankki ⁽²⁾
- KONE Oyj
- Kosken Osuuspankki
- Laihian Osuuspankki
- Metso Outotec Oyj
- Neste Oyj
- Niinijokivarren Osuuspankki
- Nixu Oyj
- Nokia Oyj
- Nordea Bank Abp
- Nordea Henkivakuutus Suomi Oy
- Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj
- Nordea Rahoitus Suomi Oy
- Nordea Vakuutus Suomi Oyj
- Outokumpu Oyj
- Ovaro Kiinteistösijoitus Oyj
- Panostaja Oyj
- Pohjois-Savon Osuuspankki
- Pohjolan Voima Oyj
- Ponsse Oyj
- Rantasalmen Osuuspankki
- Raute Oyj
- Rymättylän Osuuspankki
- Sanoma Oyj
- SRV Yhtiöt Oyj
- Stora Enso Oyj
- Sunborn Finance Oyj
- Sunborn London Oyj
- Suomen Asuntopoppankki Oy
- Suomen Hypoteekkiyhdistys
- Suur-Savon Osuuspankki
- Teollisuuden Voima Oyj
- Tokmanni Group Oyj
- UPM-Kymmene Oyj
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Valmet Oyj
- Verkkokauppa.com Oyj
- Vihannin Osuuspankki
- Viking Line Abp
- Wärtsilä Oyj Abp
- YIT Oyj

1) Entinen Asiakastieto Group Oyj

2) Toiminta lakannut 1.5.2020

Liite 3: Taloudelliset tiedot

Taloudelliset tiedot toiminnan laajuudesta

PwC Suomen kokonaisliikevaihto oli 30.6.2020 päättyneellä tilikaudella 159,0 miljoonaa euroa, joka jakaantuu seuraavasti:

	2020 M€	2019 M€
Tulot yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen ja yhteisöjen, jotka kuuluvat konserniin, jonka emoyritys on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta	34,6	32,3
Tulot muiden yhteisöjen tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta	35,6	39,1
Tulot sallituista muista kuin tilintarkastuspalveluista yhteisöille, joiden tilintarkastuksen tilintarkastusyhteisö suorittaa	31,3	31,8
Tulot muille yhteisöille suoritetuista muista kuin tilintarkastuspalveluista	57,5	60,6
Yhteensä	159,0	163,8

Yhtiön taloudelliset tiedot kerrotaan laajemmin tilinpäätöksessä, joka on julkaistu PwC Suomen internetsivuilla osoitteessa pwc.fi/vuosiraportit.

